

KONGL. MAJ:TS

Befallningshafvandes

uti

MALMÖHUS LÄN

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEM-ÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

STOCKHOLM,

Tryckt hos H. G. NORDSTRÖM, 1833.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Malmöhus Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Fem-Års-berättelse, för Åren 1828, 1829, 1830, 1831 och 1832.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB).

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS

Befallningshafvandes

uti

MALMÖHUS LÄN

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEM-ÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

STOCKHOLM,

Tryckt hos H. G. NORDSTRÖM, 1833.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
§. 1. Länets allmänna beskaffenhet.....	3.
§. 2. Invånarne.....	4.
§. 3. Näringar.....	7.
§. 4. Boskapsskötsel.....	9.
§. 5. Skogarne.....	10.
§. 6. Fabriker å Landet.....	11.
Binäringar.....	12.
§. 7. Politisk Författning.....	12.
Kammarverk.....	12.
Statsbidrag.....	12.
Kneckte-Rotefrihets-medel.....	12.
Politie.....	12.
Länets Kongl. Hushållssällskap.....	16.
Malmö Hospital.....	16.
§. 8. Städer.....	17.
1:o Malmö.....	17.
2:o Landskrona.....	20.
3:o Lund.....	21.
4:o Ystad.....	23.
5:o Helsingborg.....	24.
6:o Skanör och Falsterbo.....	24.

Tabellbilaga

Tabell för Städerna inom Malmöhus Län

Tabell för Landet inom Malmöhus Län

Tabell öfver Production, Consumption och Försäljning vid
Stenkols-Verket åren

§. 1.

Länets allmänna beskaffenhet.

Malmöhus Län, omgifvit i Norr och Öster af Christianstads Län, i Söder af Östersjön och i Vester af Öresund och Cattegat, innehåller 44 qvadratmil, Insjöar inberäknade, och är indeladt i Fem Domsagor och Fögderier, 13 Häradar, 266 Socknar och 6 Städer. Utom den Bergsträcka som utgör gräns emellan nämde tvänne Län i Luggude och Onsjö Häradar å ena, samt Norra Åsbo härad i Christianstads Län, å andra sidan, jemte det så kallade Kullaberg, yttersta spetsen af Länet i Norr och hvarest Kullafyr är anlagd, finnas: i Torna Härad en Bergsrygg benämd Romeleklint, samt i Rönnebergs Härad en Landthöjd, kallad Rönnebergs högar, hvilken sednare, bestående af bättre jordmån, till större delen är odlad och bebyggd. För öfrigt består Länet hufvudsakligen af slättmark och till största delen bördig jord. Någre Ek- och Boke-skogar samt annan löfskog finnas uti åtskilliga Socknar inom Frosta, Färs, Onsjö, Bara, Wemmenhögs, Herrestads och Ljunits Häradar, men dessa Skogar tillhöra hufvudsakligen Säterier. På några ställen i Länet, inom Luggude, Harjagers, Torna, Färs och Skytts Häradar, hvarest dels flygsand visat sig, och dels af jordmånens beskaffenhet kunnat vara att befara, har Läns-Styrelsen sökt förmå vederbörande jordägare, som för ändamålet jemväl fått understöd af allmänna medel, till planteringars anläggande, hvarmed äfven hunnits så vida, att ingen egentelig skada hittills blifvit genom flygsands utbredande vållad; och med fortsarande uppmärksamhet på slike planteringars vård bör en sådan olägenhet icke eller för framtiden kunna inträffa. Framgången af dessa af Tall, Gran och Löfskog bestående planteringar, synes väl i denna med skogs tillgång så ringa försedde province, böra både med allmänt deltagande omfattas, och fortgående uppmuntra innehafvare af till detta mera än annat ändamål tjenlig jord, att göra densamma fruktbarande; men för denna slags odling, som sällan kan blifva lönande i första hand, ädagalägger

allmogen ringa håg, churu den af de fleste ägare till större Egendomar samt jordbrukande Ståndspersoner i allmänhet fortfarande föregås med berömvärda exempel. Med få undantag utgör några träd i en liten instängd trädgård samt här och hvar någon pilplantering i de jordvallar, hvarmed enskiftesplanerne oftast, i brist af annat stängselämne, inhägnas, den enda plantering som träffas hos allmogen på den egentliga slättbygden; och endast en tilltagande brist på eldnings-ämne, i mån som de mindre betydliga torfmåsarne hinna uppskäras, synes genom tvång kunna framkalla åhåga och verksamhet för omförmälte viktiga ändamål. På slättbygden utgör den rådande jordmånen lerblandad jordmylla, men å andra orter så kallad skogslera, mer och mindre stenbunden, och icke synnerligen tjenlig till annan odling än skogsprodukt, deraf, på sätt redan nämnt är, orten har stort behof. Af Insjöar äro Ringsjön, Voms- och Börringe sjöar de största; och dessa jemte de mindre, hvilka icke äro af särdeles mängd, begagnas endast till fiske, och, lika med de flere i orten varande åar och strömdrag, bidraga icke till lättnad i Communicationen. Kärr och Moras af betydighet finnas icke i Länets. Af Mineral-hälsokällor äro Ramlösa och den vid Helsingborg befintliga källan, Helsan kallad, de betydligaste; dock är äfven den i sednare åren upptäckte mineral-källan i Gullåkra inom Torna Härad i någon mån besökt, likväl hittills mest af allmogen.

§. 2.

Invånarne.

Efter sista Femårs-Berättelsen utgjorde antalet af Länets Invånare år 1827, 194,983, men, enligt sistlidit års mantals-teckningar och inkomne uppgifter, uppgår folkmängden nu till:

på Landet	184,890
i Städerne	21,614
	<hr/>
	206,504

Orsaken till sålunda tillkomne folkökningen af 11,521 personer synes hufvudsakeligen vara en fortfarande och uti vissa delar af Länets snart till oändlighet öfvergående hemmansklyfning, samt häraf uppkommande lätthet för allmogen att, efter inköp ofta af en ganska obetydlig jordrymd, ingå äktenskap, hvilka under de sednare åren ock ansenligen tilltagit. Så vidt sålunda den i nu gällande Författningar medgifne styckning af jord afsett folkökningen, är det påtageligt att ändamålet ej förfelats; men om det å ena sidan ej kan bestridas, att i de orter der i odlingsväg ännu mycket åter-

står, den samma skall, till båtnad för Landet befordras och uppkomma såsom ytterligare följd af samma rättighet; så är det ock å den andra, hvad angår detta Läns så kallade slättbyggd, ett af erfarenheten redan gifvit factum, att der, hvarest snart ingen jordbit återstår att odla, som dertill är tjenlig, en slik obegränsad styckning alstrar en öfver-befolkning, hvilken, i mån af ökad obesutenhet, betungar Församlingarnes Fattig-inrättningar, och fortskridande jemväl bereder folkets demoralisering; i anseende hvartill jag ock underdånigst anser mig böra framställa den önskan, att medel till förekommande af ett sådant ondt måtte i Näder påtänkas.

Folkets lynne är något olika i särskilda delar af Länet. På slättbygden, der jordbruket nästan uteslutande utgör Allmogens sysselsättning, synes detta strängare arbete, i förening med det isolerade lefnads-sätt samna yrke medförer, till någon del inverka på lynnet, och slättbygdens allmoge äger derföre icke eller i allmänhet den lifliga verksamhet, som utmärker Invånarne i de orter af Länet, der en med sina gåfvor mindre frikostig natur, påkallar ökad omtanka för utkomst och bergning.

Allmogens moraliska bildning är i allmänhet tillfredsställande, hvar emot den intellectuella synes framskrida långsamt; men såsom ofördelaktigt inverkan på sedligheten får anmärkas en del af Allmogens, i synnerhet inom den arbetande klassen samt mindre bemedlade hemmans-ägares och brukares ännu fortfarande, fastän i sednare åren visserligen ej ökade, höjelse för omätligt förtärande af bränvin, hvilken så lätt tillfredsställes, dels genom det låga pris hvartill bränvin under goda spannemåls-år försäljes, och dels genom allmogens egen rättighet att tillverka samma vara.

Konst- och närings-slit stadnar hos allmogen vid förfärdigandet af nödvändige kör- och åkerbruks-redskap, i orten brukelige linne och ylle-väfnader, deraf på olika ställen i Länet tillverkningen mer och mindre öfverstiger allmogens eget behof och genom afsalu bereder en ehuru icke betydlig inkomst, samt uti jordbrukets skötande, hvari Landtmannen dock allt mer och mer börjar att till efterföljd antaga Gods-egares och andre Ståndspersoners förbättrade brukningsätt.

Välmågan synes hos Allmogen icke vara i tilltagande, hvartill den redan nämde hemmans-klyfningen, obetänksam skuldsättning, samt hos flere oordentlighet och bristande slit och arbetsdrift, jemte en tilltagande begifvenhet på yppighet och öfverflöd, kunna anses såsom gemensamt och betydligast verkande orsaker.

Den arbetande Klassen, ehuru stor och i ständigt tilltagande, saknar sådant oansedt icke sysselsättning, då den vill använda sin arbetsförmåga;

men genom lättheten att emot låga pris åtkomma födoämnen, utan att dagspenningen i förhållande dertill minskas, alstrar, i stället för arbetsdrift och håg till förtjenst, samt deraf följande välstånd, snarare lättja, utsväfningar och ökad fattigdom. Det visserligen i sednare åren icke ökade, men dock ännu öfverallt, i större och mindre mån på olika orter, fortfarande tiggeriet, utgör härpå ett säkert bevis, och denna last hos en del af folket, hvarpå förbättrade Fattig-Inrättningar icke förmärkts verka till förändring utan snarare föranledt, att sysslolöse personer utifrån sökt att på sådane ställen intränga sig, för att utan egen medverkan blifva försörjde, synes genom inga Polisåtgärder kunna fullkomligen hämmas, så länge allmänheten fortfar uti den, till sin grund ostridigt vackra, men omnämnde ändamål motverkande vanan, att till alla kringstrykande, utan urskiljning, utdela allmosor, samt någon allmän Arbetsinrättning för Länet icke kan åstadkommas af den vidd och omfång, att sysselsättning derigenom blifve att tillgå för sådant löst folk, som nu, i anseende till sedeslöshet och oordentlighet, icke kunna af den enskilde begagnas, utan måste oupphörligt kringvandra eller i Corrections-Inrättningar ligga Staten till last. I följd af gjord underdånig framställning om en sådan allmän Arbetsinrättning i Landskrona, har Eders Kongl. Maj:t väl genom Nådig skrifvelse den 30 November förlidet år upplåtit för sådant ändamål en Kongl. Maj:t och Kronan tillhörig tomt i nämde Stad, jemte de i så kallade Prippska Baraquen befintelige byggnads-materialier; men enär sedermera, genom hållen besigtning, blifvit utrönt, dels att samma tomt är för omförmälte behof otillräckelig, och dels att byggnads-materialierne i Prippska Baraquen icke eller äro af heskaffenhet att kunna begagnas; så lærer någon framgång af företaget, i anseende till derföre erforderlige större kostnader, ännu på längre tid icke vara att motse.

Bunkeflods Församling har nyligen, efter beslutad och verkställd förbättring uti Inrättningen till egne fattiges försörjande, allmänt öfverenskommit och låtit i Länet kungöra, att inom samma Församling inga allmosor hädanefter lemnas åt kringvandrande fattige. Efter hand, som det visar sig huruvida åtgärden leder till det dermed åsyftade ändamål, hvilket är att förmoda, torde exemplet foljas af flere; men det kommer då att återverka på någre Församlingar, som äro mer och mindre oförmögne att försörja egne fattige, hvaribland får nämnas Landskrona Garnisons-Församling, äfvensom Wäsby Församling, så vida den sednare möjeligen kan anses förbunden till deras försörjande, som antagits och antagas i arbete vid Stenkolsgrufvan. Dagsverklönerne äro vanligen om hösten 12, 16 à 20 Skill.

jemte underhåll, samt trösklönen antingen 16 Skill. pundet eller 5 Skill. 4 rist, allt Banco, om dagen och födan.

Tjenstehjons-lönerne äro höga, och svårigheten att erhålla duglige tjenstehjon snarare till- än aftager.

§. 3.

Näringar.

Jordbruk är Länets hufvudsakligaste näring. De sädeslag som i allmänhet och mest odlas äro i första rummet Korn och derefter Råg, af hvilken sednare utsädet är i tilltagande, samt till mindre belopp, hafre, hvete, ärter och vicker jemte något obetydeligt bönor; äfvensom på trakter, bestående af sandmark, jemväl odlas bohvete; men deremot är Potatoes-odlingen betydlig. Circulationssättet, redan infördt vid Säterierne och andre större Egendomar, börjar, på sätt ofvan är anmärkt, att allt mer och mer äfven antagas af allmogen. I förhållande till beskaffenheten samt större eller mindre ägorymd ligger jorden i träde hvart 4:de, 5:te eller 6:te år. Afkastningen af höst-utsädet beräknas allmännast till 8:de à 10:de kornet samt äfven derutöfver, samt af vårsädet till 5:te à 6:te kornet. Liu och hampa säas icke betydligt; och Tobak planteras väl i vissa orter, men icke till någon myckenhet. Trädgårdsväxter odlas hos allmogen endast till husbehof; men vid en del Herregårdar äfven till afsalu.

I de delar af Länets, der jorden icke redan undergått Enskifte, eller laga Skifte, fortgår Skiftes-verket, och i sammanhang dermed nya odlingar. Någre sådane af större omfattning kunna väl icke uppgifvas, och få tillfällen dertill förefinnas, men smärre odlingar verkställas deremot nog allmänt. Med undantag att å slättbygden nu börjat, fastän i obetydelig mån, odlas mera foder-vexter än förr, har gamla åkerbruks-metoden hittills af de fleste bland allmogen bibehållits oförändrad, likasom de för åkerbruket erforderlige redskap. Afvikelserne härifrån äro bland menige man få, hvilket tyckes hafva sin grund ej mindre uti böjelse att vidblifva gammal vana, än uti misstroende och obenägenhet för allt nytt, ehuru i afseende på ifrågavarande fall så väl andre Jordbrukares exempel, som allmogens egen erfarenhet, längesedan bordt, äfven hos denna klass af Medborgare, kunna stadga en allmän visshet och öfvertygelse om oriktigheten deraf, att snart sagt uteslutande egna omsorgen åt spannemåls-production, hvaraf länge visat sig såsom omedelbar följd, att, då god årsväxt inträffar, och hvilket å så bördig jord som större delen här i Länets, är det vanligaste, samma pro-

duction uppnått den betydhet, att Spannemålen nedfallit till vanpris, samt lemnat en högst ringa ersättning för odlings-kostnaden, utom då det, som år 1831, inträffat, att flere andre Provincer i Riket blifvit hemsökte af missväxt. Under sådane goda spannemåls-år ökas förlusten vanligen äfven af stegring i tjenstehjons- och dagsverks-löner, samt priserne å ved, som för Invånarne i södra delen af Länet i allmänhet är en mycket kostsam artikel. Jag anser därför den synbarligen aftagande välmågan bland allmogen, särdeles i förenämde del af Länet, hvarom tilloppet vid de allmänna Låne-inrättningarne, tilltagande Lagsökningsmål och ständiga utmättings-auctioner innebära ovedersägeliga bevis, i betydelig mån böra härledas från bristande omtanka hos desse Jordbrukare, att med allvar och drift vända sin håg på en förbättrad Ladugårds-skötsel och de fördelar som deraf stå att hemta. Många af denna allmoge äga för närvarande vida mer öppen jord än de tillbörligen hinna bereda, och skulle därför, om $\frac{1}{7}$:te eller $\frac{1}{8}$:tedel deraf användes till odling af foder-vexter, säkerligen, förmedelst en bättre skötsel af det öfriga, deraf hemta lika mycken Spannemåls-afkastning, som förut å det hela. Det är utom all tvifvel, att ett sådant ändamålsenligare brukningssätt af jorden, om än småningom och genom en mera dyrköpt erfarenhet, dock sluteligen skall uppkomma och allt mer och mer öfvervinna de fördomar och andra hinder som nu möta.

Tröskverk börja blifva mera allmänna och nyttjas äfven af en och annan bland allmogen.

Ehuru priset å Spannemål de sednast förflutne åren varit mycket omvexlande, och oansedt utsigten för förmånlig afsättning med Spannemåls-afkastningen icke synes lofvande, har likväl under tiden Jordegendomar i allmänhet vid frivilliga köp om icke stigit, åtminstone icke fallit i värde.

Utförslen af Spannemål och bränvin vid hamnarne i Länet kan någorlunda upplysa förhållandet med ortens production och mer eller mindre fördelaktiga afkastning det ena året jemfördt med det andra; och, enligt Tullkamrarnes specialer, har de senast förflutne fem åren följande utförsel ägt rum:

Tunnor Spannemål:

Till Inrikes orter

1828	204,805	
1829	230,089 $\frac{11}{18}$	
1830	244,435	
1831	143,813 $\frac{1}{2}$	
1832	168,639 $\frac{11}{18}$	991,782 $\frac{13}{18}$

Till Utrikes orter

1828	127,957	
1829	56,864 $\frac{7}{36}$	
1830	23,495 $\frac{1}{2}$	
1831	60,854 $\frac{23}{36}$	
1832	14,639 $\frac{1}{6}$	283,811 $\frac{1}{6}$
	<u>Summa</u>	1,275,593 $\frac{8}{9}$

Kannor Bränvin:

Endast till Inrikes orter

1828	563,183 $\frac{3}{4}$
1829	572,613
1830	353,089 $\frac{3}{18}$
1831	319,013 $\frac{3}{8}$
1832	216,164 $\frac{7}{18}$
	<u>Summa</u> 2,024,063 $\frac{11}{18}$

§. 4.

Boskapsskötsel. Slättbygden är i saknad af gräsbete, hvilket nästan endast erhålles genom utläggning af åkerjord till träde. Fodertillgången svarar i allmänhet emot den i bruk varande åkerjorden. Ängarne äro bördige, men nya utläggningar till äng eller betydliga förbättringar å de gamle äga, såsom redan blifvit nämndt, mera sällan rum.

Sommar-stallfordringen sker till det mesta med halm samt grönhöstnad af vicker, stundom blandade med hafre samt på en del ställen med klöfver, hvilken sednare likväl odlas nästan endast vid Herregårdarne, hos Ståndspersoner och några förmögare bland allmogen.

I skogstrakten åter äro betesmarkerne på flere ställen vidlyftige, och skogsboen har betydlig höbergning i förhållande till åkerjorden, men fodertillgången är sådant oansedt merendels otillräckelig, och bristen söker han ersätta medelst betet, som begagnas både sent om året och tidigt på våren, eller rättare så snart marken är bar, genom hvilken skadliga vana både höafkastningen minskas och betet försämräs.

Hästaffveln fortfar att vara i tilltagande, och utom Hästar af förbättrad race, (i mån som betäckningen vid Fliinge Stuteri allmänna begagnas), hvilka dock till stor del ej äro målfyllige för att ingå vid Cavalleri-Regementerna, bestå kreaturen i allmänhet af Oxar, Kor, Får och Svin af vanlige Skånska racer, bättre och sämre i förhållande till Bondens välmåga. Hästarne värdas mera sällan af Allmogen så omsorgsfullt som man äger skäl att önska, utan begagnas för tidigt, hvilket hindrar växten och ofta förorsakar utveckling af flere organiske fel. Fårstaffveln har från de på en del Sätessgårdar varande Sebäferier blifvit förbättrad i åtskillige delar af Länets, äfvensom en och annan Possessionat sökt upphjelpa racerne medelst införskrifning af Utländsk Boskap, dock har Fårskötseln i sednale åren lyckats mindre, i anseende till en allmän sjukdoms-benägenhet genom bölder i lungan hos detta slags kreatur, som deraf på flere ställen helt och hållet utdött. Ladugårdsafkastningen, i afseende hvarpå åberopas hvad under §. 3 finnes anfördt, kan väl för närvarande anses motsvara ortens behof, emedan från Säterierne och andre större Egendomar icke obetydelig försäljning sker i Städerna; men å allmogens sida återstår i detta afseende, på sätt redan anmärkt är, mycket att önska.

§. 5.

Skogarne i Länets äro icke betydliga och de som finnas, tillysa, såsom redan är nämndt, för det mesta Säterier, hvarifrån orten förses med sitt husbehof af ved. Återplanteringen af skog är, så vidt den ej ombesörjes af naturen sjelf, icke föremål för någon allmän omsorg; och härom åberopas i öfrigt yttrandet här ofvan under §. 1. De i förra Fem-års-berättelsen omnämde planteringar äro försvarligen värdade. Allmogen, åtminstone på slåtthbyggden, nyttjar såsom Eldningsämne nästan uteslutande Torf, hvarå ännu finnes tillräcklig tillgång, men genom Bränvins-bränningen, som drifves nog allmänt, medtages den i betydlig mån.

Byggnadssättet vinner ständig förbättring i samma mån som Allmogen lärer att inse nyttan af stora och rymliga hus.

Stängseln består på slättbygden, der tillgång på sten saknas, för det mesta af jordvall, ofta försedd med pilplantering, men deremot i skogstrakterne till största delen af stengård och risgårde.

§. 6.

Fabriker å Landet. Ellofva Garfverier, hvarvid 43 personer sysselsättas; Tre Klädes-fabriker, hvilka lemna arbete åt 10 personer; Två Lerkärls-fabriker, oberäknad den vid Stenkohls-grufvan anlagde, med sysselsättning för 4 personer, några Oljeslagerier, Tegelbruk och Vadmals-stampar, vid hvilka inrättningar 22 personer erhålla arbete; utgörande tillverknings-värdet vid samtliga Fabriker och Inrättningar å Landet 15,186 R:dr Banco. Helleströms Pappersbruk har nu blifvit nedlagt.

För Saltpeter-tillverkning är jorden icke tjenlig, hvarföre ock sådan tillverkning icke eller inom Länet äger rum.

Höganäs Stenkolsverk fortfar att vara en betydlig näringskälla för orten deromkring. Vid sistlidne års slut uppgick antalet af de personer, hvilka vid detta Verk ägde sysselsättning och uppehälle, till 1,237, hvaraf voro 346 Grufve-arbetare och 58 fiskare.

Sedan afsättning år 1830 saknades med tillverkningen af eldfast Taktegel, har en Lerkärls-fabrik blifvit anlagd och kostnaden dertill uppgått till 20,800 R:dr; hvarförutan, under de sista Fem åren, Fyra Ångmaskiner med tillhörande hus blifvit för Grufvudriften inrättade med en kostnad af 152,000 R:dr; tvenne nya Schact nedsänkte, hvilket kostat 50,800 R:dr, samt en jernväg anlagd med kostnad af 14,700 R:dr, allt Banco.

Medelst den en tid föreskrifne Quarantain minskades Stenkols-afsättningen på Dannemark; men sistlidit år såldes i stället eldfast Taktegel till nämde Rike och till Finland för 4,000 R:dr Banco; För öfrigt åberopas underdånigst i afseende på Production, Consumption och försäljning vid Stenkolsverket under de sednaste Fem åren, bilagde särskilda Tabell.

Behållne inkomsten af Stenkolsverket har åren 1828, 1829 och 1830 uppgått till 41,000 R:dr, men 1831 och sistlidit år endast till 14,000 R:dr Banco, i anseende till höga spannemåls-priser i förening med den omständigheten, att vid Verket hålles spannemål Arbetarne tillhanda emot bestämdt lågt pris: utgörande således behållningen per medium för hvarje af dessa Fem åren 11,000 R:dr Banco.

Binäringar. Sådane finnas egentligen icke, utom Fiskeri, hvilket hufvudsakligen idkas vid de i så kallade Kulla-trakten varande Fiske-Lägen, samt vid några mindre på andre ställen utmed kusten belägne dylika Lägen; men lemna oftast en knapp bergning åt Idkarne, helst Sillfisket allt jemt fortllar att vara mindre gifvande.

§. 7.

Politisk Författning.

Kammarverk. Sedan sista Berättelsen har endast en utjord, Ömaden benämnd, blifvit äsatt $\frac{7}{16}$ -dels mantal med Jordeboksränta 2 Rdr 20 Skill. 6 rist. Tionde till Kongl. Majt och Kronan är äfven å särskildte hemman bestämd, men uti ödesmål hafva några Hemman icke fallit. Kronoparker eller Allmänningar som kunna utgöra föremål för nya Hemmans skattläggning finnas här icke, och förmedling i Hemmantal har icke eller under sednare åren ägt rum; men deremot hafva, i följd af Folkökningen, flere nya Qvarnar, dels skattlagde till Tullafgift, dels endast för husbehof, tillkommit.

Antalet af Hemman och deras olika natur utvisar Tabellen.

Statsbidrag: Afgifterne till Staten upptagas jemväl i Tabellen. Desse, jemte andre allmänna Besvär, som Jordbrukaren måste vidkännas, äro i det hela tagit, jemt fördelade, ehuru en och annan mindre olikhet, föranledd i synnerhet af locala förhållanden, väl kan finnas. Af Jordeboksräntan äro till Boställs-, Rusthålls- och Augments-hemman vid Kongl. Skånska Hussar- och Dragon-Regementerna anslagne:

Indelt ränta	Rdr 28,557: 20. 4.
421 Tunnor 26 kappar Krono Tionde-spannemål efter	
Krono-verdi 36 Skill. tunnan	— 316: 17. 3.
	<hr/>
	— 28,873: 37. 7.

Knechte-Rotefrihets-medel utgöras endast af Städerna för den dertill lydande och till Hemmantal uppskattade jorden.

Politie: Utom den vanliga Krono-Betjeningen och Lands-Fiskalerna äro till ordningens och sedlighetens bibehållande anställda Alder- och Ordningmän inom Byelagen.

Sockne-Magaziner eller Spar-Banker finnas icke på Landet.

Marknader hållas å Landet vid Hörby, Annelöf, Skurup och Trelleborg.

I Länets äro 31 Gästgifvaregårdar hvaraf 6 i Städerna och 25 på Landet, samt 91 stycken tillätne Krogar och Näringsställen. Efter vid Domstolarne förrättade undersökningar, har, under sednast förflutne fem åren, Hållskjuttssen ytterligare dels helt och hållet och dels till större delen blifvit indragen vid 6 Gästgifvaregårdar, så att, der den existerat, den samma nu endast fortfar vid åtta Gästgifvaregårdar. Af de härom tid efter annan meddelade Besluten äro för närvarande icke mera än trenne beroende på anförde Besvär, och hittills har genom skjutsnings-besvärets översflyttande på Reserve-lagen icke eller hvarken för resandes fortkomst eller i annat afseende någon olägenhet af Hållskjuttssens indragning försports.

Endast $1\frac{1}{6}$ -dels mantal äro indelte till Posthemman, så att af andre vid allmänne vägar närbelägne hemman måste postförslen i öfrigt bestridas, utom hved angår Continent- och den för någon tid sedan tillkomne Paket-Posten, hvilka Poster fortställas dels med Gästgifvare-skjutt och dels genom enskilt beting.

Fattigförsörjnings-anstalter finnas inom hvarje Församling, dock mer och mindre fullständigt inrättade; men oaktadt Författningarna med nit och sorgfällighet handhafvas, klagas allmänt öfver Tiggeri och kringstrykande personers besvärande besök; Anledningarna hvar till jag under §. 2 i underdånighet angifvit.

Directionerna öfver så väl den af Eders Kongl. Majt Sjelf Nädigst anslagne summa till sådana behöfvande personer, hvilka för helsans återställande besöka Ramlösa Hellsobrunn, som äfven Carl Johans Pensions-Cassa, förvalta omsorgsfullt de desse välgörande Stiftelser tillhörige medel.

Inom Församlingarna på Landet äro dels vanlige Skolor med skolehus och dels ambulatoriska undervisnings-anstalter; och bidraga Prästerskapets nit och Invånarnes beredvillighet gemensamt till det viktiga ändamålet, Barnundervisningens befordrande; dock har allmogen hittills visat sig mindre böjd för ökade kostnader i detta afseende, såsom följd hvaraf endast på högst få ställen Bellancasterska methoden blifvit vid Sockne-Skolor å Landet införd.

Helsovården har sorgfälligt blifvit iakttagen i orten, som lyckligtvis icke eller under sednare åren varit hemsökt med allmänna smittosamma sjukdomar, ehuru i afseende på den i andra länder förödande farsoten Cholera, faran syntes vara nära, och, näst Försynens skyddande hand, kan anses afvärd endast genom Eders Kongl. Majts visa och Nådiga omsorg, samt genom handhafvandet af de i Författningarna gifne föreskrifter, derutinnan Länets Invånare jemväl, utan undantag, visat nit och lydriad, men

af de skäl sednaste Berättelsen upptager har, med station i Landskrona, ytterligare en Provincial-Läkare blifvit i Länet antagen.

Med håg och omtanka fortgår vaccinationen.

Den i Staden Ystad sedan förra Berättelsen tillkomne *Skånska Privat-Banken* underlättade ostridigt i betydlig mån Åkerbrukares och Närings-Idkares i denna Landsort bemödande till bedrifvande af deras yrken under flere på hvarandra följande missgynnande år, både med afseende på den sålunda ökade tillgången å penningar och i synnerhet medelst de för återbetalningen föreskrifne billigare villkoren i jemförelse med de vid härvarande Låne-Contor gällande, helst med iakttagande af de sednare, det icke är möjligt för någon annan än den hvars rörelse medgifver en hastig omsättning af penningar, att utan förlust begagna lån af denna beskaffenhet. Desse fördelaktigare vilkor jemte det förtroende som uppkommit såsom följd af ett nitiskt och ordentligt handhafvande af Låne-rörelsen, hafva i förening med ett, ty värr, allt hittills stigande behof af Låne-biträden äfven verkat derhän att Privat-Banken blifvit så anlitad att många ansökningar måst dels afslås och dels till beloppet nedsättas, och hvaraf följt att någon särdeles minskning i Lånsökanders antal vid härvarande Låne-Kontor icke eller af den nya Inrättningen förmärks. Genom berörde offentliga Låne-anstalter har visserligen det så kallade procenteriet, hvilket enskille personer så väl här som annorstädes i Riket sökt bedrifva, till stor del blifvit hämmadt, men som Inrättningarne hvarken till sin grund äro lämpelige för den jordbrukande Classen eller med nog urskiljning begagnas, torde man med skäl kunna befara att den ögonblickliga hjälpen kommer att vida öfvervägas af olägenheter uppkommande af utlåningsättets fortfarande, i synnerhet om, efter de bestämde Tio årens förlopp, Privat-Bankens utestående fordringar skulle på en gång återkrävas.

Det i Staden Lund år 1768 inrättade *Läns-Lazarettet*, som sattes i förening med *Academiens Nosocomium*, börjades med endast tvenne sjuk-sängar, till hvilkas underhållande och Inrättningens vidare möjliga utvidgning användes, jemte de till *Nosocomium* hörande fonder, en del frivillige gåfvor samt årlige bidrag från åtskillige bland Ridderskapet och Adelen, Prästerskapet i Städerna och Allmogen inom Luggude, Onsjö och Rönnebergs samt någre andre Härader, hvilka bidrag till en början heviljades att utgå i sex år. Genom desse intrader, sedermera ökade: 1:o med den vinst som erhöles vid försäljning af det genom Kongl. Brevet den 20 November 1766, Lazarettens-Inrättningen för 2000 Dal. S:mt öfverlätne så kallade Plan-tage-huset vid Lund med tillhörande Jordegendom: 2:o Collecter och flere

af Prästerskapet vid bröllop, barndop och andre tillfällen ombesörjde insamlingar: 3:o en gåfva från Sjömanshuset i Malmö af 400 Daler: 4:o gåfvor vid befordringar: 5:o vitesböter och 6:o rentor å efterhand utlånte medel, befanns Inrättningen år 1774 äga räntegifvande Capitaler till sammanräknadt belopp af 15,220 Daler. Efter denna tid beviljades vid nytt sammanträde ytterligare årlige bidrag från en stor del af Länets Invånare, och Directionen såg sig derigenom i tillfälle att, i följd af fattadt beslut, utvidga Inrättningen så, att 6 å 7 personer der kunde emottagas. På sådant sätt har Inrättningen så småningom fortgått och sluteligen, efter det år 1815 Cliniska Institutet vid Academien blifvit dermed förenadt, allt mer och mer genom en verksam och nitisk Styrelse samt skicklige Läkare närmat sig det fullständiga och ändamålsenliga skick hvori den nu befinner, bestående af: 1:o En Lazarettbyggnad 2:ne våningar hög, indelad uti 8 sjukrum, hvaraf de fyra innehålla hvardera 6 sängar, ett med fyra, och 2:ne med tvenne sängar i hvarje, ett extra rum med en säng, ett matlagningsrum, ett rum för bad och 2:ne dito för Lazarett-Inspectoren jemte kök. 2:o En Curhusbyggnad likaledes 2:ne våningar hög, innehållande 8 sjukrum med fyra sängar i hvardera, och ett extra rum med en säng, äfvensom tvenne rum för Under-Läkaren och tvenne för Vaktmästaren jemte Kök och Badhus. 3:o Tvenne flygelbyggnader af en vånings höjd, den ene innehållande tvenne Celler för vansinnige, Likrum, Obductionsrum, vedbod och ett rum till Laboratorium för Pharmaceutiska Institutet; den andra 2:ne rum och kök för Vaktmästaren jemte några mindre lägenheter: och 4:o Ett tvåvåningshus, likasom öfrige uppräknade byggnader, uppfördt af bränd murtegel, inredt för Barnförlossnings-patienter på öfra och på nedra bottnen till rum för Directionens sammanträden och Archiv, samt Kök och andre behöfvelige lägenheter för Mathållningen vid Lazarettet.

Årligen vårdas nu å Lazarettet och Curhuset omkring 500 personer, och denna tillit är ett talande bevis på det förtroende Inrättningen tillvunnit sig bland Länets Invånare. Behållningen vid Lazarettet och Curhuset af fordringar och Contanter utgör tillsammans ungefärligen 21,000 R:dr Banco.

Ordföranden i Lazarett-Directionen, Herr Hofmarskalken, Friherre Gyllenkrok fortsår att åt denna vackra Inrättning göra uppoffringar af alla slag i förening med den ömmaste omsorg för de lidande som dervid vårdas.

Sedan af timade Eldskador, ehuru i sednare tider mindre förödande genom den upplösning af de större Byarne, som fortgående Enskiften föranledt, erfarenheten likväl allt mer och mer fästet Allmänhetens uppmärk-

samhet på gällande äldre Brandstods-Föreningars mindre ändamålsenliga beskaffenhet, så hafva i sednare åren mera lämpliga öfverenskommelser inom Oxie, Skytts och Wemmenhögs, samt Torna, Bara och Harrjagers häradar blifvit ingångne, hvarigenom, vid inträffande Eldskada, ersättning vinnas så väl för åbyggnader och gröda som kreatur och andra lösören i förhållande till det värde den Brandskadades egendom uti Inrättningen är åsatt; och utgöres en slik ersättning genom sammanskott af öfrige delägarne efter enahanda grund, eller det egendomsvärde hvarföre en hvar af dem är antecknad. En lika Inrättning är nu äfven i fråga för Luggude, Onsjö och Rönnebergs Häradar: och då en allmän belåtenhet hittills visat sig der förändringen redan är tilläpplad, kan skäligen antagas att utvidgning kommer att äga rum till alla de delar af Länets der Enskifte mera allmänt för sig gått; hvaremot svårighet torde möta för införandet i en eller annan ort der flere Byhem ännu existera, emedan, då brandcassa ej finnes, skade-ersättningen möjligen kunde blifva nog mycket betungande, vid inträffande större olyckshändelser.

Länets Kongl. Hushållssällskap fortfar i möjligaste måtto att vara verksam till befordrande af det dermed afsedde ändamål, och de framsteg som ägt rum inom Landtmannayrket i allmänhet torde i sin mån äfven kunna anses såsom följd af de belöningar och andre utmärkelser Hushållssällskapet tid efter annan utdelat åt Landtmän, som deraf företrädesvis gjort sig förtjente.

Malmö Hospital, med hvilket i förra tider de i Lund, Landskrona och Ystad varande Hospitaler blifvit förenade, har under de sednare Fem åren ytterligare blifvit utvidgadt genom inköp af åtskillige angränsande Hustomter, hvarå nya ändamålsenliga byggnader blifvit uppförde till inrymmande af de i Calmare, Carlskrona, Christianstads och Halmstads indragna Läns-Hospitaler, förut förvarade Hjon. Det har sålunda ifrån ett Läns-Hospital blifvit en Central Dårbus-Inrättning, hvarest i 60 större och mindre boningsrum för närvarande omkring 200 svagsinte, eller med fallandesot och andre obotliga kroppssvagheter och lyten behäftade för allmänna sammanlesuaden vådlige personer njuta vård och underhåll. Huru denna anstalt i öfrigt är organiserad och uppfyller sitt ändamål inhemtas af Kongl. Seraphimer-Ordens-Gillet år till Kongl. Maj:ts aflätne underdåniga berättelse; och anser jag mig såsom allmänna reflectioner endast böra fästa Eders Kongl. Maj:ts Nädiga uppmärksamhet derå, dels att, enligt hvad Konungens Befallningshafvande erfarit, nära hälften af de själs-
och

och kropps-sjukdomar som vidlåda de under detta qvinqvennium å Hospi-
talet intagne Hjon äro en följd af ett omätligt bränvinsupande, dels ock,
att det obestriddliga förhållande att Landets Hospitals-Inrättningar nu mera
än förr ålitas äfven för sådane obotlige, som hos anhöriga kunde vårdas,
synes härleda sig från den jemförelsevis allt för ringa kostnad hvarmed så-
dane personers intagande å de publique Hospitalerne och deras underhåll
derstädes, oftast under hela deras lifstid, är förenad.

§. 8.

Städer:

1:o *Malmö*: Folkmängden, inberäknad Stadens Garnizon, utgör, en-
ligt innevarande års Mantals-Längder, 8,289 personer, hvartill ytterligare
kommer 81 personer af gemenskapen vid Kongl. södra Skånska Infanteri-
Hussar- och Dragon-Regementerna, hvilka 81 personer, med deras hustrur
och barn, väl äro i staden boende, men i Skatt skrifne vid deras Rotar på
Landet. Sedan 1827 har Folkmängden således ökat sig med 214 personer,
oaktadt den tillfälliga minskning deruti, som upplösningen af Konungens
Egit värfvade Regemente föranledt, då en del af de till den i Staden för-
lagde Bataillon af samma Regemente hörande Militairer med hustrur och
barn bortflyttat.

Oansedt det förlidit år af Quarantains-åtgärderne vållade hinder har
dock en tillökning i antal och lästetal af Skeppsredare i Staden tillhörige
större och mindre Fartyg ägt rum, så att då de, oberäknadt Färge-Lagets
öppna båtar, år 1827 utgjorde 28 stycken om 982 lästers dräktighet,
uppgå de nu till 42 stycken om 1,330 lästers dräktighet; och är således
anledning att för framtiden hoppas tillväxt i handel och sjöfart.

Handtverkerierne äro deremot i märkligt aftagande, hvartill den här
anlagde Corrections-Inrättningen ostridigt bidrager, enär bland Correctio-
nisterne finnas en mängd slöjd-iddkare af alla slag, hvilka, åtnjutande sitt
underhåll af Staten, kunna med fördel lemna sina arbeten för vida billi-
gare priser, än den med dryga skatter betungade Borgaren.

Stadens Fabriker bestå af:

1 Tobaks-Fabrik med 60 arbetare och årligt tillverkningsvärde	30,070 R:dr
1 Sockerbruk — 16 Dito	46,561 —
1 Såpsjuderi — 2 Dito	3,020 —

1 Oljeslageri	med 2 arbetare och årligt tillverkningsvärde	1,100 R.dr
1 Klädes-Fabrik	— 14 Dito	Dito 1,349 —
1 Strump-Fabrik	— 6 Dito	Dito 433 —
5 Ättike-bryggerier	— 5 Dito	Dito 819 —

Vid jemförelse med förra Fem-Års-Berättelsen befinnes att då varande Stärkelse-bruket blifvit nedlagdt; Att Tobaks-fabriken, som år 1827 endast hade 38 arbetare med en årlig tillverkning af 22,854 R:dr Banco, anse- ligen tilltagit och att deremot Sockerbruket, hvars tillverkningsvärde samma år uppgick till 77,894 R:dr, betydelsen minskat dess rörelse, hvilken minskning år 1831 var så betydlig, att då varande ägare funno sig föran- lätne alldeles nedlägga Bruksrörelsen, som likväl påföljde året åter upp- togs af en bland Bolagsmännen, hvilken förvärfvade sig enskilt äganderätt till Bruket med alla dess tillhörigheter.

De öfrige bland förenämde Fabriker hafva icke sedan sednaste Berät- telsen undergått någon anmärkningsvärd förändring; och enahanda har för- hållandet varit med Vårdshus, Gästgifvaregårdar, Stadskällare, Tracteurs- och Krog-ställen i Staden och på Förstäderna.

Den år 1824 inrättade Spar-Bank fortfar att uppfylla det dermed åsyftade ändamål; och att Allmänhetens förtroende för denna gagnande In- rättning icke allenast bibehållit sig utan äfven tilltagit, inhemtas noggsamt af den tillväxt Inrättningen under de sednare åren vunnit, då Insättarnes Ca- pitaler år 1827 utgjorde 35,348 R:dr 14 Skill., men nu uppgå till 66,165 R:dr 13 Skill. Banco, utom Inrättningens egen fond 806 R:dr 27 Skill. 2 rist eller sammanräknadt 66,971 R:dr 40 Skill. 2 rist Banco.

De vid förra Berättelsens afgifvande i Staden varande öfrige allmänna Inrättningar, nemligen en högre Lärdoms-skola med 2:ne Apologist-Klasser; En Fattigvårds-Inrättning och dermed i förening varande Arbets- och Cor- rections-Inrättning; Tvenne Fattighus och en Vexel-undervisnings-skola för fattige barn, hafva sedermera blifvit tillökta med:

1:o Josephinas slöjde-skola för fattige värulösa Flickor; uti hvilken skola lemnas undervisning så väl uti de slöjder, som för tjenande klassen af qvinnokönet äro mest nödvändige, som äfven i läsning och Kristendoms- kunskapen. Skolan, som grundades år 1827 genom bidrag af enskilde sub- scribenter, har sedermera fått för dess underhåll ett årligt anslag af Hen- nes Kongl. Höghet Kron-Prinsessan, som är Skolans Höga Beskyddarinna. Antalet af der intagne barn, från början beräknadt endast för 30, upp- går nu till 50, och kommer ytterligare att ökas, sedan en tillämnad ut- vidgning af Skole-rummet nu hunnit verkställas.

2:o En Arbets-Inrättning för frivillige Arbetare af äldre personer och barn, hvarest de, i brist på andre utvägar till bergning, kunna, emot ett efter hvars och ens förmåga afpassadt arbete, förtjena deras uppehälle och derjemte försättas i nyttig verksamhet, hvarigenom äfven åsytas att kraftigt motverka det mer och mer tilltagande tiggeriet och dermed åtföljande sedefördärf. Inrättningen stiftades och grundades på frivilliga Subscriptions-bidrag af enskilde; men den har sedermera fått en Nådegåfva af Hans Kongl. Höghet Hertigen af Skåne, som, med Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsens Nådiga bifall, blifvit Inrättningens Beskyddare.

Arbets-Inrättningen, ehuru i vissa afseenden förenad med allmänna Fattigvården, har likväl dess egen Direction, bestående af dertill valde Ledamöter af Stadens Invånare med Landshöfdingen till Ordförande. Under tiden som denna inrättning varit i verksamhet har den redan visat välgörande foljder, men erfarenheten har tillika lärt att för Inrättningens bestånd i framtiden, då så betydelige enskilde bidrag, som hittills kommit Inrättningen tillgodo, icke kunna fortfarande påräknas, något understöd af allmänna medel nödvändigt erfordras och hvarom Stadens Invånare så mycket heldre synes kunna göra sig förhoppning, som Stockholm och Carlskrona, hvilka, likasom Malmö hafva talrika Garnizoner, åtnjuta så beskaffade bidrag till deras fattigvårds-anstalter, hvilka bidrag lära vara dem förunnade med afseende på den tillökning i fattigpersonalen, som blir en följd af ständige stora Garnizoner, så länge gemenskapen icke är tillräckligt lönad för att kunna försörja en ofta talrik Familj; och ännu mindre för att kunna försäkra dess underhåll efter hufvudfadrens död.

3:o En så kallad Söndags-skola för handtverks-Gesäller och Lärlingar, stiftad och underhållen genom enskildta bidrag. Uti denna Skola lemnas undervisning egenteligen i innanläsning, skrifning, räknande, Geografi och Historia samt teckning; Och meddelas undervisningen af Rector och Con-Rector vid Lärdoms-skolan med biträde af några Skol-ynghingar utan arfvode, utom hvad angår handledningen i skrifning och teckning, hvarföre serskildte Lärare betalas.

Prästerskapets och Skol-Lärarnes nit och oförtrohet att på förenämde sätt befordra sedlighet och nyttiga kunskapers utbredande inom Samhället är ovanligt och i samma mån hedrande; och jag anser det äfven för en angenäm pligt att anmärka, det så väl i afseende på Spar-Banken, Arbets-Inrättningen och Fattigvården, som öfrige allmänna Institutioner, Embets-

män och Medborgare af alla classer i Staden spara hvarken tid, möda eller annan uppoffring för desammas ändamålsenliga handhafvande.

Sjukvården inom Staden bestrides fortfarande af en Stads-Läkare och en Stads-Chirurg samt flere i Staden boende practiserande Läkare. Vaccinationen besörjes, under Stads-Läkarens uppsigt, af en Vaccinations-Förståndare och en Vaccinatör med arfvoden af Stads-Cassan.

Tvenne Apothek finnas i Staden.

Stadens inkomster, beräknade efter medium af sistförflutne fem år, eller från och med 1827 till och med 1831, för hvilket sednare år Räkenskaperne sist äro afslutade, hafva utgjort: af Handel och Sjöfart, af Stadsjord och andre Lägenheter, Räntor och utlånte Capitaler samt tillfällige Inkomster, tillsammans 33,466 R:dr 24 Skill. Banco.

Stadens utgifter äro upptagne i Tabellen.

2:o *Landskrona*: med en folkmängd af 3,235, Garnizonen inberäknad.

Stadens rörelse och näringsfång grundas på handel, någon sjöfart, handtverkerier, åkerbruk och fiske. Handel och sjöfart har tid efter annan aftagit och hamnen blifvit i betydlig mån uppgrundad, af hvilken anledning det befaras att sjelfva inloppsrännan kommer att blifva osegelbar, så vida icke tillräckliga mudder- och aflastnings-prämar genom bidrag af allmänna medel kunna vardas anskaffade. Angående detta för Staden högst vigtiga och för det allmänna jemväl gagneliga ärende, har ock vid sista Riksdag fråga blifvit väckt.

Vattenledningen till Staden för dagliga hushållsbehofven, hvarföre nu öfver allt fordras nya rännors nedläggande i jorden ifrån Reservoirerne genom gamla och nya Staden, medförer kännbart dryga kostnader. I Staden finnas ett Såpebruk och ett Skeppsvarf. Vid det förra sysselsättas 3 à 4 personer och vid det sednare äro anställda en Bokhållare, en Skepps-Byggmästare och 18 Timmermän. Varfvets inkomster för de sednast förflutne 5 åren hafva per medium för hvarje år uppgått till 3,900 R:dr Banco. Sockerbruksrörelsen har äfven här i Staden måst, såsom icke lönande, nedläggas.

Utom en Trivial-Skola, bestående af 3 Klasser, har Staden 2:ne så kallade Fattig-Skolor, särskildt för gossar och särskildt för flickor, inredde uti de utaf aflidna Directeurskan Gjörloff dertill donerade byggnader. Uti Gosse-Skolan erhålla omkring 50 fattige Barn dagligen fri undervisning af en Lärare med 333 R:dr 16 Skill Banco Lön; och uti Flicke-Skolan, som har den lyckan att vara ställd under Hennes Kongl. Maj:ts Drottningens

höga och Nådiga beskydd, med närmaste öfver-inseende af Fru Generalskan Grefvinnan Wrangel samt utnämnd Direction, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente den 28 Junii 1815, lemnas likaledes fri daglig undervisning åt 30 fattiga Flickor. Erforderliga utgifter för denna Skola och inköp af nödige Spånmaterialier, hvilka sednare förarbetade, årligen säljas för Skol-Inrättningens räkning, sammanskjuta Stadens Invånare med omkring 400 R:dr Banco, hvaraf en vid Skolan anställd Lärarinna undfår i Lön 383 R:dr 16 Skill., hvilken lön blifvit ökad med årliga räntan utaf 333 R:dr Banco, som Stadens nu varande Kyrkoherde, Contracts-Prosten, Magister Testrup skänkt till Inrättningen. Af det i Tabellen upptagne årliga Fattigförsörjningsbeloppet 1,153 R:dr 24 Skill. sker utdelning hvarje månad, hvarför utan under den kallare årstiden kött-, ärt- och gryn-soppor utdelas till antal af 1,200 portioner i månaden. Dessutom erhålla 10 fattiga Enkor fria boningsrum och eldningsämnen uti så kallade Brockska och 12 à 14 behöfvande qvinspersoner enahanda förmåner uti OElreiska Enkehuset.

Som under de senare fem åren afgifterne af handel och sjöfart till Fattigförsörjningen blifvit genom rörelsens aftagande betydelligen minskade, hafva Stadens Invånare i samma mån fått för ändamålet vidkännas ökad beskattning, hvori dock minskning för framtiden är att påräkna, sedan genom Testamentarisk afhandling den 15 September sistlidet år, nu mera af lidne Handlanden Henric Suell förordnat att hans qvarlåtenskap 3,333 R:dr 16 Skill. Banco skall tillfalla Stadens fattige, och årliga räntan till dem utdelas, jemte särskildt i sådant afseende anslagne 200 R:dr samma mynt, och jemväl stadgat, att sedan bemälte Suells enda arfvinge, Systemen Gustafva Suell af lidit, ytterligare 6,666 R:dr 32 Skill. Banco skulle tillkomma Fattig-Inrättningen under enahanda vilkor som de ofvannämde 3,333 R:dr 16 Skill.

Sluteligen anmärkes att Stadens inkomster af Tolag-, Bro-, Våg-, Hamn- och Mätare-penningar under sistförflutne Fem åren uppgått till sammanräknade 10,500 R:dr Banco, hvaraf medeltalet för hvarje år blir 2,100 R:dr.

3:o *Lund*: Vid sistlidet års slut utgjorde för Stadens begge Jurisdictioner folkmängden 4,444 personer, hvaraf 2,620 voro mantalsskrifne, och har alltså sedan sista berättelsen en tillökning uppkommit af 132 personer, för det mesta härrörande från inflyttningar och Studerandes ökade antal.

Näringarne i allmänhet och i synnerhet handtverkerierne hafva under tiden icke vunnit någon förkofran, hvarken genom nya Fabriks-anläggningar eller andre upptäckter inom näringarnes område, hvarföre ock Ar-

betarnes antal och tillverkningen vid Färgerierne, Garfverierne och Karde-Fabriken inom Staden icke eller undergått någon egentlig förändring.

Gästgifvareskjutsen och vägunderhålningen på en djup lera, hvaraf Stadens ägor bestå, fordra nu, såsom förr, betydliga bidrag; men, sedan skjutslegan för Staden under de sex vintermånaderne i Näder blifvit förhöjd med Åtta Skillingar milen för hvarje bäst, har med Skjuts-Inrättningen blifvit vidtagen ändamålsenlig förbättring, så att densamma nu mera är i det bästa skick, och lemnar, genom den drift och ordning hvarmed den handhafves, allt hopp om framgent bibehållande.

De af Eders Kongl. Maj:t, vid Dess resa genom Staden sistlidet år, till understöd åt Stadens fattige Nädigst skänkte 400 R:dr Banco, hvaraf 350 R:dr skulle förblifva en stående fond, innehafvas till sistnämde belopp, sedan det öfriga blifvit efter Nädig föreskrift utdeladt, af Directionen öfver Stadens Fattigförsörjning, lika med öfrige denna Inrättning tillhörige Fonder, uppgående till något öfver 3,000 R:dr Banco. Af räntan utaf desse medel, och Invånarnes i Tabellen omnämde bidrag, erhålla Stadens fattige ett eller hvarderas behof afpassadt contant understöd, hvilket förmodas om någon tid kunna in natura dem tilldelas, enär nytt Fattighus, å dertill redan utsedd tomt, med det snaraste kommer att uppföras i förening med en länge nödig ansedd Kok-Inrättning, i sammanhang hvarmed jemväl kommer att inrättas ett Arbetshus. Emedlertid besörjer Directionen af om händer hafvande medel, så vidt de knappa tillgångarne medgifva, sysselsättning och arbetsförtjenst åt behöfvande af kvinnökönet. Ungdomens undervisning ombesörjes dels genom en under Fattig-Directionens styrelse stående Skol-Inrättning för barn af arbetande classen och fattige, dels medelst en i sednare åren genom enskille bidrag och donationer stiftad undervisningsanstalt efter Bellancasterska methoden, och dels i Trivial-skolan, hvarvid tvenne Lärare äro anställda.

Betydliga förändringar, så väl i afseende på inredningen som för anbringandet af ett nytt kostbart Orgelverk, företagas nu i Domkyrkan, hvars inkomster i Contant och Spannemål hafva uppgått:

1828 till	. . . . .	10,241: 15. 1.
1829 ”	. . . . .	11,313: 28. 2.
1830 ”	. . . . .	12,681: 7. 5.
1831 ”	. . . . .	15,326: 20. 4.
1832 ”	. . . . .	11,285: 18. 3.

Summa Banco R:dr 60,847: 41. 3.

Staden njuter icke några inkomster af de trafiquerande; och Invånarne hemta till betydlig del sin bergning af Åkerbruk samt af inkomster härflytande från det i Staden varande Universitet.

En Spar-Bank har i början af detta år blifvit inrättad i Staden, och den framgång företaget redan rönt, bevisar att det blifvit mött af Invånarnes önskan och välvilja. De välgörande verkningarne af samma anstalt skola säkerligen allt mer och mer uppenbara sig, och jemte tacksamhet åt Stiftarne bereda allmänt deltagande för Inrättningens bestånd och utvidgning.

4:o *Ystad*. Folkmängden utgör 3,986 personer, inberäknad den der förlagde Hussar-Esquadron. Handel, Sjöfart, Fabriksrörelse och Åkerbruk äro Invånarnes hufvudnärings; och finnas inom Staden: En Tobaks- och Snus-Fabrik, hvarvid sysselsättas 25 arbetare, och utgör tillverknings-summan för ett år 17,126 R:dr; En Såp-Fabrik med 4 arbetare, tillverknings-summan 8,000 R:dr; En Ceebori-Fabrik med 13 arbetare, tillverknings-summan 5,749 R:dr; En Vagn-Fabrik med 29 arbetare, tillverknings-summan 7,316 R:dr; En Klädes-Fabrik med 6 arbetare, tillverknings-summan 2,782 R:dr; Tvenne Penne-berederier med 3 arbetare, tillverknings-summan 1,466 R:dr; Sex Läder-Garfverier med 12 arbetare, tillverknings-summan 12,848 R:dr; En Menble-verkstad med 2 arbetare, tillverknings-summan 500 R:dr; En Karde-Fabrik med 9 arbetare, tillverknings-summan 1,600 R:dr; och Fyra Färgerier med 9 arbetare, med tillverknings-summan 5,487 R:dr.

Barnundervisningen besörjes dels vid Trivial-Skolan i Staden och dels genom en i sednare åren anlagd Lancaster-skola, hvaräst redan 156 gossar njuta undervisning.

Staden äger Tjugotre större och mindre Fartyg om tillhopa 918 läster, samt 13 Båtar utan uppgifvit lästetal.

Fattigförsörjningen är inrättad på det sätt, att 18 af de mest behöfvande och ålderstigne fattige underhållas i ett Staden tillhörigt fattighus, hvarförntan ett mångdubbelt antal erhålla vissa marker bröd i hvarje vecka och andre lifsförnödenheter. Medlen härtill utgå af allmänna Fattig-Cassan, som tillkommit genom frivilliga gåfvor af enskilt personer, och hvad derutöver erfordras, tages af Stads-Cassan. Dessutom sker vid Jultiden hvarje år utdelning af Bouppteckningsmedel och de penningar, hvilka under loppet af året blifvit i Kyrkorna insamlade till de fattige.

Spar-Banken i Staden handhafves med mycken ordentlighet och begagnas allmänt af Invånarne, så att vid Bokslutet 1831 de insatte och inestående medlen uppgingo till 22,422 R:dr 12 Skill Banco.

5:o *Helsingborg*. Med en Folkmängd af 2,782 personer, hvaraf 1,640 äro mantalsskrifne och 1,142 befriade.

Stadens näringsgrenar äro de samma som för Landskrona blifvit uppgifne.

Den förlidit år med utmärkt soliditet färdigbyggde hamnen erbjuder för handeln betydelsen ökade fördelar.

Vid det besitteliga Reverber-verket arbeta 7 personer och tillverkningsvärdet utgör 7,000 R:dr. Å Degel- och Salt-glacerings-Fabriken selsättas 13 personer och tillverkningsvärdet uppgår till 6,600 R:dr; men det förut varande Sockerbruket har, såsom icke lönande, blifvit nedlagdt.

Vid Stadens Trivial-Skola äro 3 Lärare anställda och utom flere enskilte undervisningsanstalter, finnes en Bell-Lancaster fattig-skola, hvori 65 fattige barn njuta undervisning. På Stadens bekostnad erhålla de fattige Läkemedel och njuta serskildt understöd, så att 22 fattighjon försörjas i Stadens fattighus och hvar tredje månad utdelas omkring 190 R:dr Banco; men inrättande af en mera ändamålsenlig Fattigvård är påtänkt.

Stadens inkomster och utgifter upptagas i Tabellen.

6:o *Skanör* och *Falsterbo*, hvilka äga en gemensam Styrelse.

Folkmängden utgör 718 personer, nemligen i Skanör 355 mantalsskrifne och 183 derifrån befriade, samt i Falsterbo 110 i Skatt upptagne och 70 derifrån uteslutne. Invånarnes antal uppgick 1827 till 735 personer och har således under de sednaste Fem åren minskats med 17 personer, ett icke ovanligt förhållande på denna ort, hvarest mängden af Inbyggare äro sjöfarande, deraf många omkomma på sjöresor och än flere utflytta i följd af bristande utkomst inom Samhället. Invånarne äro derfore i allmänhet i torftiga omständigheter, men icke destomindre, och churu bildningen inom dessa samhällen ej gjort synnerliga framsteg, har sedligheten dock bibehållit sig, till bevis hvarpå må anföras, dels att under flere år ingen enda af desse samhällens egne medlemmar ens varit lagförd för något slags brott, och att på intetdera stället någon tillåten krog finnes.

Från sjöfart, hvilken under handelens ständiga aftagande nu är mindre fördelaktig, hemta, som redan nämnt är, Invånarne sin hufvudsakliga bergning, men hafva likväl icke någre egne fartyg eller idka handel, och sakna derfore andre binäringar, än jordbruk och Fiske. Det förra, inskränkt

till

till ängskötsel och frambringande af allmänna sädesslag, är, oansedt all derå använd möda, fortfarande otacksamt, såsom en följd af jordmånen utmärkt dåliga beskaffenhet och andra locala olägenheter, genom Landets horisontella läge utmed hafvet, som ofta förorsakar skada genom öfversvämning; och det sednare, eller Fisket, hvarpå Quarantaines-Inrättningarne sistlidit är haft mehlign inverkan, har likaledes varit föga lönande.

En lägre eller Barnskola, är ännu enda undervisnings-anstalten på stället, ehuru tidens kraf påkallar förbättring deraf. Någon särskild Läkare till besörjande af helsovården hvarken finnes eller har ännu ansetts behöflig å denna högst sällan af sjukdomar hemsökta ort.

Fattigförsörjningen astadkommes fortfarande af frivilliga understöd, hvilka hitills varit tillräcklige.

Af de fastställda afgifter, som tillflyta Städerna i allmänhet, åtnjuta Skanör och Falsterbo endast Tolag- och Gernings-ören, uppgående efter ett medium af sistförflutne fem årens inkomst, den förra till 22 R:dr 24 Skill. 8 r:st och de sednare till 2 R:dr 33 Skill. 9 r:st Banco.

Den anmärkte tillökningen i Städernes folkmängd bör efter min tanka lika litet som på Landet, tillskrifvas en tilltagande välmäga bland Invånarne, utan synes hufvudsakligast vara en följd af den arbetande klassens fortfarande håg att ingå aktenskap, oftast utan beräkning af möjligheten att kunna försörja ett talrikt hushåll, och hvarigenom alltså armodet inom denna klass icke obetydligt tilltagit.

För handel och sjöfart har Conjunctionen längre tid icke varit gynnande, i synnerhet sistlidit är, då Quarantaines-inrättningarne lade betydliga hinder i vägen för Communicationen med Utrikes orter.

Borgerliga näringarnes och deraf i synnerhet handtverkeriernes, aftynande belägenhet, har af samtliga Städernes Styrelser blifvit anmäld; och ehuru detta tilltagande förfall i någon mån kan anses föranledt dels af några års missgynnande skördar och deraf ökade penningeförlägenhet hos allmänheten, dels ock deraf att större delen af handtverkare söka Burskap innan de äga nödigt förslag och erforderlig skicklighet och erfarenhet för rörelsens bedrivande, torde dock orsaken till största delen igensinnas uti bristerne i våra Samhälls-Institutioner; ty onekligen lida de drygt beskattade Borgerliga näringarne af en mängd på Landet bosatte Närings-Idkare, som ännu icke beskattas för deras rörelse, ett intrång af ganska mehlign beskaffenhet, och som endast lärer kunna häfvas genom en ändamålsenlig omarbetning af våra föräldrade till den närvarande tiden olämpeliga Skräffattningar.

I afseende på Folkets bildning och sedlighet, näringarnes och allmänna Inrättningarnes tillstånd, samt Stadsjordens användande, är förhållandet i det närmaste lika, hvarföre ock sista Fem-Års-Berättelsen hufvudsakligen i dessa afseenden underdånigst åberopas.

Grofva brott äro väl ännu sällsynta inom Länet, men anledningar saknas icke till den farhåga, att detta lyckliga förhållande torde komma att förändras, då en mängd af de ofta grofva brottslingar, hvilka från alla Landsorter insättas på det här å Citadellet inrättade Correctionshus, efter hand derifrån lösgifvas, med tillåtelse att stadia qvar dels i Städerna och dels på Landet inom Länet, hvarest, efter hvad erfarenheten allt jemt visar, desse brottslingar, i stället att motsvara ändamålet med deras utlemnande i årstjänst eller för att förskaffa sig laga försvar, fortplanta de brott och vanarter, hvarföre, åtminstone de fleste, under deras vistande vid Corrections-Inrättningen svårligen blifvit i grund botade.

Den år 1828 stiftade i förra Berättelsen omnämde Skånska Brandförsäkrings-Inrättningen, har för närvarande i Staden Lund sin Styrelse, hvars nit och verksamhet för denna vackra och nyttiga Institution af de årliga Revisions-Berättelserne inhemtas. Hittills icke skakad af inträffade större olyckshändelser, har Inrättningen framgått till en stadga och förkofrau vida utöfver hvad man vågat hoppas, och säkert skall detta Patriotiska företag, under fortfarande af en klok, verksam och oegennyttig Styrelse, gagnande och hedrande den närvarande tiden, blifva af oberäkneliga fördelar i en kommande.

Sedan jag sålunda, så fullständigt som egen kännedom och inkomne uppgifter medgifvit, haft Nåden i underdånighet redogöra för Länets tillstånd, dervid jag framför allt ansett mig pliktig att efter facta och öfvertygelse framställa förekommande så väl brister som fördelar, på det skiltringen åtminstone må äga den hufvudsakliga förtjensten att vara sann och ej genom något falskt sken missleda, får jag sluteligen i öfrigt underdånigst åberopa 1828 års Berättelse för Länet.

Malmö Lands-Canzli den 14 September 1833.

M. STACKELBERG.

Eberh. Qvensel.

J. Persson.

Tabell för Städerna inom Malmöhus Län.

	Stats-Bidrag																																																
	Berättning.																				Ständige Räkningar.																												
	Uppskattadt värde.					Efter 1830 års Förordning.															Ständige Räkningar.				Efter andra Art.			Summa.		Civila Räkningar.					Militära Räkningar.														
	Hus och Tomter.		Jord.		Summa.		Hus och Tomter.		Jord.		Summa.		Hus och Tomter.		Jord.		Summa.		Borgerlig näring.		37 till med 40 %.		Personer ej hörande till viss näring.		Summa.		Borgerlig näring.		Militära Räkningar.		Ständige Räkningar.		Summa.		Civila Räkningar.		Militära Räkningar.		Summa.		Civila Räkningar.		Militära Räkningar.						
St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.	St.	Tid.						
<i>Malmö Stad.</i>																																																	
Hus och Tomter	337	7 1/2																																															
Jord	2,061	374	525	2,909	45	10	100	266	100	66	66	500	90	900	1,000	500	333	266	3,500	356	32	399	20	70	300																								
Summa	2,061	374	525	2,909	45	10	100	266	100	66	66	500	90	900	1,000	500	333	266	3,500	356	32	399	20	70	300																								
Jord	1,171	186	371	1,728	13	8	98	375	94	48	65	500	56	784	3,250	470	240	325	5,000	268	9	245	12	152	32																								
Summa	1,171	186	371	1,728	13	8	98	375	94	48	65	500	56	784	3,250	470	240	325	5,000	268	9	245	12	152	32																								
<i>Landskrona Stad.</i>																																																	
Hus och Tomter	321																																																
Jord	1,171	186	371	1,728	13	8	98	375	94	48	65	500	56	784	3,250	470	240	325	5,000	268	9	245	12	152	32																								
Summa	1,171	186	371	1,728	13	8	98	375	94	48	65	500	56	784	3,250	470	240	325	5,000	268	9	245	12	152	32																								
<i>Helsingborgs Stad.</i>																																																	
Hus och Tomter	324																																																
Jord	402	330	300	1,032	14	4	76	116	64	18	13	450	20	380	404	256	72	52	3,000	172	30	218	15	35	120																								
Summa	402	330	300	1,032	14	4	76	116	64	18	13	450	20	380	404	256	72	52	3,000	172	30	218	15	35	120																								
<i>Staden Lund.</i>																																																	
Hus och Tomter	336																																																
Jord	1,480	230	100	1,810	37	18	90	620	80	110	80	150	144	675	3,410	360	330	240	1,200	220	20	300	10	50	320	5																							
Summa	1,480	230	100	1,810	37	18	90	620	80	110	80	150	144	675	3,410	360	330	240	1,200	220	20	300	10	50	320	5																							
<i>Ystads Stad.</i>																																																	
Hus och Tomter	506																																																
Jord	649	190	800	1,639	14	4	120	239	5	20	500	50	1,180	1,840	30	7,000	200	16	370	25	20	120	2																										
Summa	649	190	800	1,639	14	4	120	239	5	20	500	50	1,180	1,840	30	7,000	200	16	370	25	20	120	2																										
<i>Skarö och Falsterbo.</i>																																																	
Hus och Tomter	150																																																
Jord	337	674	2,232	3,245	9		124	54	35	10	5	144		328	167	97	29	11	715	129	20	190	96	178	104																								
Summa	337	674	2,232	3,245	9		124	54	35	10	5	144		328	167	97	29	11	715	129	20	190	96	178	104																								

Malmö Lands-Cancellie den 14 September 1833.

M. STÄCKELBERG.

Eberh. Qvensel.

J. Persson.

Tabell öfver Production, Consumption och Försäljning vid Stenkols-Verket åren

		1828.			1829.			1830.			1831.			1832.			Summa för 5 år.			Medium för 1 år.			
		Värde i Banco.																					
		Banco.			Banco.			Banco.			Banco.			Banco.			Banco.						
		R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	
Production.	Stenkol	85,022	8	—	91,096	16	—	104,792	16	—	87,476	16	—	77,886	16	—	446,273	24	—	89,254	33	7	$\frac{1}{5}$
	Leror	14,868	32	—	9,881	32	—	3,801	16	—	8,621	32	—	3,754	16	—	40,927	32	—	8,185	25	7	$\frac{1}{5}$
	Eldfast Tegel	23,831	40	7	34,659	2	—	34,670	10	4	29,447	10	9	27,046	39	7	149,655	7	3	29,931	1	5	$\frac{2}{5}$
	d:o Tak-tegel och Lerkärl	—	—	—	570	32	—	7,813	45	7	3,752	3	2	8,145	11	—	20,281	43	9	4,056	18	4	$\frac{1}{5}$
	Summa	123,722	32	7	136,207	34	—	151,077	39	11	129,297	13	11	116,832	34	7	657,138	11	—	131,427	31	—	—
Consumption för Productionen.	Stenkol	42,539	36	—	43,650	32	—	39,992	—	—	39,938	16	—	45,385	—	—	211,505	36	—	42,301	7	2	$\frac{2}{5}$
	Leror	3,420	—	—	5,066	32	—	5,908	16	—	6,840	—	—	3,797	32	—	25,032	32	—	5,006	25	7	$\frac{1}{5}$
	Eldfast Tegel	2,790	43	1	1,939	36	9	1,973	3	5	4,362	6	8	1,394	38	4	12,460	32	3	2,492	6	5	$\frac{2}{5}$
	d:o Tak-tegel och Lerkärl	—	—	—	—	—	—	1,757	12	—	494	19	2	251	24	—	2,503	7	2	500	30	2	$\frac{4}{5}$
	Summa	48,750	31	1	50,657	4	9	49,630	31	5	51,634	41	10	50,828	46	4	251,502	11	5	50,300	21	5	$\frac{4}{5}$
Försäljning af	Stenkol	50,106	12	—	54,200	16	—	55,389	16	—	42,068	32	—	39,010	—	—	240,774	28	—	48,154	44	—	—
	Leror	1,647	28	—	2,935	14	8	4,125	18	8	2,549	26	8	1,940	25	4	13,207	17	4	2,641	22	8	—
	Eldlast Tegel	17,232	26	5	31,392	19	6	30,907	35	4	21,549	11	6	15,877	36	1	116,959	32	10	23,391	44	11	$\frac{3}{5}$
	d:o Tak-tegel och Lerkärl	—	—	—	—	—	—	508	24	—	760	16	—	6,043	18	10	7,321	10	10	1,464	11	9	$\frac{1}{5}$
	Summa	68,986	18	5	88,528	2	2	90,930	46	—	66,936	38	2	62,880	32	3	378,262	41	—	75,652	27	4	$\frac{4}{5}$

Höganäs den 28 Juni 1833.

G. STRÖMSTEDT.